

atense les orelles», «si l'haqueta del Retor / sense menjar res provà / de passar, cara la pròva / l'ixqué, qu'el rabo atesà» [‘se li enravenà la cua= morí’], MGadea (*T. del Xè* 1, 76, 109).

Tenda, del ll. vg. *TĒNDĪTA substantivació d'un participi vulgar TENDĪTUS de TENDERE (amb evolució fonètica paral·lela a la de *venda* VENDĪTA i *renda* *RENĪTA), del qual provenen també el fr. *tente* i oc. *tenda*: «*tenda*, tabernaculum: ḥibā», S. XIII, *RMa.*, 601; «era un rey --- anat --- en una bella selva per deportar --- mal temps de fret e de neu e de pluḡa fo en aquell loc --- e lo rey era en sa *tenda*, e lo rey havia --- molts vestiments, e no li podia dar dan a sa persona --- mas euechia ses gents ---», Lull (*Blanq.*, *NCl.* II, 195.8).

En la batalla de Las Navas de Tolosa (any 1212) Pere el Catòlic ordena a un cavaller català: «faretz armar 300 cavalers e 200 balesters --- e cavalcarets tant tota la nuit tro que siats prop de les *tendes* de Miramoni, qui estarà en la rereguarda, e aquí metets-vos en aguayt --- e anats ferir en la reregarda molt ardidament --- lo cavaler se n'anà a ssa *tenda* e féu manament ---», Desclot (*NCl.* II, 33.17); «dix que ell se'n volie anar a aquelles *tendes*, mentre ells no y fossen, almenys si se li poria pegar alguna poca de la bondat que ls altres havien», *Curial* (*NCl.* II, 161); «totes les *tendes* derrocades per terra ---», JoMartorell (*Ag.* II, 97).

També s'aplicà des d'antic a certes menes de botigues: Jesús en el Temple «los billonès / --- / ab certs cordells / començà batre / --- / e derrocà / la vella *tenda* / de compra venda / e lo graria, / de simonia / ---», JRoig (*Spill*, 13397). Busa-N. enumera «*tenda* on venen alg. c., on fan alg. c., t. de llibres, de barber, de texidor, de oller, de argenter, de unguents, de botiguer, de spècies, de lens (=textorium)», «lo portal en les *tendes*, ahon se tenia lo mercat: quintana porta», OPou (*TbPu.*, 113).

Modernament, en aquesta acceptió la llengua catalana ha reduït l'ús de *tenda* a poques especialitats (a diferència de la castellana, on *tienda* és l'equivalent del català *botiga*: és un castellanisme vergonyós usar-lo en català amb aquest valor, en lloc del noble mot *botiga*); a Bna. el vell ús tradicional era especialitzar-lo (com m'havia repetit Fabra moltes vegades, 1930-38) en la botiga de queviures generals, de barri (quan no arriba a *adrogueria*): amb aquest valor es deia *la tenda* (i prou), inútil específic, puix que no podia ser d'altra cosa, i ningú queia, de record meu, fins c. 1919, en el repugnant *colmado* introduït per raspes forasteres; era ja el que es feia cap a 1880, segons el testimoni del meu pare: «ja és aquí el nen de la *tenda*» (modesta botiga de queviures i carn) (*La Vida Austera*, 52.28, veg. cita a O. C., 735a49). Si fa no fa el mateix que els val. de fora ciutat: «les tavèrnes o *tendes*, com dihen en los pòbles», MGadea (*T. del Xè* III, 125).

Acc. especial piscatòria: «peça de roba que es tira estesa a la superfície de l'aigua perquè agafi corrent i se'n rossegui l'art» (StPolM 1930). En un sentit semblant diuen *t̄na* a l'Albufera «calada de xarxes que

no s'agarra a terra» (a diferència de les que toquen a la costa de l'estany, que en diuen *cap-en-terra*) El Palmar (1962); però allà són fixes i tenen alguna cosa de permanent, de manera que tenen nom més o menys propi: en la «Relació de Redolins» de 1964 (§§ 50ss.) (pesqueres sortejades anyalment) en compto 8: *Tena de la Barra*, *T. de Llebeig*, *T. del Pelat*, *T. de la Manseguerota* etc.

Aquesta forma *tena* és la mateixa paraula que havia significat 'tenda' en l'ús arcaic del Princ. (noms de lloc *Tenes*, dels quals donem alguna indicació a *TENASSA*): a diferència del cat. comú *tenda* de TENDITA, aquesta provenia del ll. vg. tardà TĒNDA (documentat en aquest sentit en fonts molt antigues de baix-llatí), postverbal de TENDERE; la qual va furnir el nom de la 'tenda' en les altres llengües romàniques: port. *tenda*, cast. *tienda*, it., sd. i rètic *tenda*, roms. *tinda*. En cat. és la que s'usava en la Tortosa del S. XIII. «Jueu ne sarraý no --- deven obrar públicament en la Ciutat ne el lo terme de Tortosa, a dies de festes, ne a diumenges, ne deven tenir lurs obradors uberts, ne lurs *tenes* parades», *CostTort.* (Ol., p. 57).

Tender. «Lo amenà per la vila --- e mostrà-li un obrador de un *tender* hon havia moltes coses que a hom eren necessàries», Lull (*Merav.*, *NCl.* IV, 236); «ordenaren que negun dels dits *tenders* o *tenderes*, ne neguna altra persona de huy a avant, no guos comprar nous, que les mesuren fraudulentment --- acurumullar una barcella ---», Mostassaferia de Val., a. 1322 (cita *DBal.* I, 155b); Busa-N.; «*tender* o revenedor: institor», OPou (*TbPu.*, 164).

Allà on es digué *tena*, com en els *CostTort.* s'usà així mateix *tener*: «han ordenat encara lo rey e la regina que ls sarraýns *teners* compren cols e erbes e ortalizes del seu ort», 2.ª meitat S. XIII (*tendarii* en la versió llatina, *BABL* VII, 37). Molt sovint en els *Cost. Tort.*: «aylò meteyx que avem dit dels mercaders, és entès e ls pescadors e e ls canicners e en tots los altres officis de la Ciutat, axí *teners* com altres, e en tots los menestrals axí ferrers ---». Igual el fem.: «los *teners* e les *teneres* deven guanyar e l cafiç del ordí, e de la avena, y e l cànter del oli ---», «totes les dones que per si metexes tenen mercaderies --- així com *teneres*, flaqueres, o revenedores», «--- mercadera o *tenera* ---» (Ol., 68, 398, 164, 240). *Tenderia*. *Tendelló* [1439].

Tendal 'pavelló, tenda gran' (princ. S. xv, *Testament d'En Serradell*, v. 961). En l'ús nàutic significà una mena de domassos o pavesos de solemnitat: «anar a rebir al príncep Filiberto --- mana posar dita galera ab los *tendals* y arreus millors» a. 1620, alguna altra vegada no sé si és això mateix o una tolda de bella qualitat: «la galera --- és en veritat molt bella cosa e ben mirada, los *tendals* axí mateix són molt bells» Val. a. 1419 (Bofarull, *Ant. Marina Cat.*, 114, 94).

De segur partint de l'ús nàutic més aviat que al·ludint a grans pavellons (o bé a tots dos alhora) s'ha convertit en el nom de les grans esteses arenoses i ondulades: en el delta del Llobregat 'ondulació allargada de la sorra' i 'l'arena que conté': «la mar s'havia menjat la meitat d'aquest *tendal*, i després ha tornat a